

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/139/2016
Identifikačné číslo spisu: 4016200026
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4016200026.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci navrhovateľa: P. U. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. Č.. XX, Š., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o zvýšenie starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 04.04.2016, č. k. 23Sd/15/2016-16, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 04.04.2016, č. k. 23Sd/15/2016-16 p o t v r d z u j e .

Odporkyni náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 04.04.2016, č. k. 23Sd/15/2016-16, potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 03.12.2015 (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“) a odporkyni nepriznal náhradu trov konania.

Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zvýšila starobný dôchodok navrhovateľa od 01.01.2016 na sumu 318,20 € mesačne s tým, že podľa § 82b tohto zákona mu od 01.01.2016 patrí starobný dôchodok zvýšený na sumu minimálneho dôchodku v sume 328,90 € mesačne.

Krajský súd mal preukázané, že navrhovateľovi bol od 19.12.2005 priznaný predčasný starobný dôchodok, ktorý sa považuje za starobný dôchodok. Rozhodnutím odporkyne zo 17.10.2015 bol starobný dôchodok navrhovateľa od 01.07.2015 podľa § 82b zákona č. 140/2015 Z. z. (správne má byť „podľa § 82b zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z.“) zvýšený na sumu minimálneho dôchodku 328,90 € mesačne, ktorá suma je vyššia ako suma starobného dôchodku, zvýšeného od 01.01.2016 na 318,20 € mesačne podľa § 82 tohto zákona, a preto mu naďalej od 01.01.2016 starobný dôchodok patrí v sume 328,90 € mesačne. Preskúmané rozhodnutie odporkyne

z 03.12.2015 z toho dôvodu považoval za súladné so zákonom, a preto ho podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil.

Rozsudok krajského súdu navrhovateľ napadol včas podaným odvolaním. Z obsahu odvolania vyplýva námietka navrhovateľa, že právoplatným rozhodnutím odporkyne zo 17.10.2015 mu bol starobný dôchodok podľa § 82b zákona č. 461/2003 Z. z. zvýšený na 328,90 € mesačne, ktorá suma je podľa jeho názoru základom na zvýšenie podľa § 82 od 01.01.2016. V tejto súvislosti namietol nesprávny výklad ustanovení § 82 a § 82b zákona tak zo strany odporkyne ako aj krajského súdu. Namietol tiež, že na účely vianočného príspevku odporkyňa vychádzala z výšky starobného dôchodku v sume 328,90 € mesačne. Žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie s tým, že od 01.01.2016 má zvýšiť jeho starobný dôchodok o 1,90 € zo sumy 328,90 € na 330,80 € mesačne.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Zdôraznila, že v zmysle § 82 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z. sa pri zvyšovaní dôchodkových dávok, teda ich každoročnom valorizovaní zohľadňuje suma bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku.

Navrhovateľ v reakcii na toto vyjadrenie v odvolacom konaní vo svojich podaniach trval na dôvodoch svojho odvolania.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nie je možné vyhovieť.

Nebolo sporné, že navrhovateľovi bol od 19.12.2005 priznaný predčasný starobný dôchodok, ktorý po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok (§ 69 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Starobný dôchodok navrhovateľa bol podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. od 01.01.2015 zvýšený na sumu 316,30 € mesačne.

Podľa § 82 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. dôchodková dávka, okrem vyrovnávacieho príplatku, sa do 31. decembra 2017 zvyšuje v závislosti od medziročného rastu spotrebiteľských cien a medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných štatistickým úradom za prvý polrok kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku a od priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku, priemernej mesačnej sumy predčasného starobného dôchodku, priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %, priemernej mesačnej sumy vdovského dôchodku a vdoveckého dôchodku a od priemernej mesačnej sumy sirotského dôchodku vykázaných Sociálnou poisťovňou k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku; na určenie priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku, priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % a priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 % sa zohľadňuje

suma starobného dôchodku a suma invalidného dôchodku bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku.

Podľa § 82 ods. 2 písm. d/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.01.2016 starobný dôchodok vyplácaný k 01. januáru príslušného kalendárneho roka a starobný dôchodok priznaný od 01. januára do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú podľa odseku 1 písm. a/ o pevnú sumu určenú percentom, ktoré sa určí v roku 2016 ako súčet 80 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 20 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku.

Podľa § 82 ods. 14 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017 na zvýšenie dôchodkovej dávky od 01. januára 2018 je rozhodujúca mesačná suma dôchodkovej dávky vyplácaná ku dňu, od ktorého sa zvyšuje.

Podľa § 82 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017 na zvýšenie dôchodkovej dávky od 01. januára 2018 je rozhodujúca mesačná suma dôchodkovej dávky bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku vyplácaná ku dňu, od ktorého sa zvyšuje.

Podľa § 82 ods. 12 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017 v spojení s § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 283/2015 Z. z. pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2016 ak ide o starobný dôchodok, je 1,90 eura.

Dňom 01.07.2015 nadobudol účinnosť zákon č. 140/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 140/2015 Z. z.“).

Uvedeným zákonom bolo do zákona č. 461/2003 Z. z. vložené ustanovenie § 82b.

Podľa § 82b zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z.:

(1) Suma minimálneho dôchodku, ak odsek 2 neustanovuje inak, je:

a) 136 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu platnej k 01. januáru kalendárneho roka, v ktorom sa určuje suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, ak poistenec získal obdobie dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu 30 rokov, alebo

b) percentuálna výmera podľa písmena a/ zvýšená o:

1. dva percentuálne body za každý ďalší rok obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 po získaní obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu 30 rokov,

2. tri percentuálne body za každý ďalší rok obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 po získaní obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu 39 rokov.

(2) Suma minimálneho dôchodku poberateľa starobného dôchodku, ktorý je sporiteľ alebo bol sporiteľ podľa osobitného predpisu, sa znižuje rovnako ako sa znižuje suma starobného dôchodku podľa § 66 ods. 6; do obdobia účasti na starobnom dôchodkovom sporení sa započítava len obdobie podľa odseku 4.

(3) Suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku sa zvýši tak, aby suma tohto dôchodku alebo úhrn súm podľa písmena c/ sa rovnal sume minimálneho dôchodku, ak:

a) poistenec získal obdobie dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu najmenej 30 rokov,

b) poistenec uzatvoril zmluvu o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia, dohodu o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom¹⁾ a nemá na osobnom dôchodkovom účte evidované dôchodkové jednotky tvorené z povinných príspevkov,

ktoré nie sú predmetom dohody o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom, alebo mu bola vyplatená suma podľa osobitného predpisu, ak poistenc je poberateľ invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a je sporiteľ alebo bol sporiteľ podľa osobitného predpisu,

c) suma minimálneho dôchodku je vyššia ako suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku alebo ako úhrn súm starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a vyplácaného:

1. vdovského dôchodku alebo vdoveckého dôchodku,
2. výsluhového dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku, čiastočného invalidného dôchodku alebo invalidného dôchodku podľa osobitného predpisu,
3. starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku na základe zmluvy o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia alebo dohody o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom, ak poistenc je poberateľ invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku,
4. pozostalostného dôchodku na základe zmluvy o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia a
5. dôchodku z cudziny, ktorý je obdobný starobnému dôchodku, invalidnému dôchodku alebo dôchodkovej dávke podľa prvého bodu až štvrtého bodu, a

d) poistenc si uplatnil nárok na dôchodok podľa písmena c/ prvého bodu, druhého bodu a štvrtého bodu.

Z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 140/2015 Z. z. vyplýva, že cieľom minimálneho dôchodku je zabezpečiť poistencovi, ktorý počas väčšiny svojho pracovného života vykonával zárobkovú činnosť, dôchodkový príjem na takej úrovni, aby nebol ako jednotliviec odkázaný na pomoc v hmotnej núdzi. Na ten účel sa starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok vyplácaný po dovŕšení dôchodkového veku zvýši poistencovi, ktorý splní zákonom ustanovené podmienky, tak, aby suma tohto dôchodku alebo suma úhrnu dôchodkov, ktoré sa poistencovi vyplácajú alebo na ktoré má nárok, bola vyššia ako suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Podľa osobitnej časti dôvodovej správy k tomuto zákonu zvýšenie starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku na minimálny dôchodok patrí poberateľovi tejto dôchodkovej dávky len počas obdobia, pokiaľ poistencov úhrnný dôchodkový príjem nepresiahol ustanovenú hranicu. Nárok na minimálny dôchodok prichádza do úvahy, ak starobný, resp. invalidný dôchodok vo vymeranej, zákonnej sume, do ktorej nepochybne patrí aj valorizácia, je nižší ako minimálny dôchodok. Preto je potrebné pri posudzovaní nároku na zvýšenie (valorizáciu) starobného dôchodku, resp. invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku vychádzať zo sumy tejto dôchodkovej dávky pred jej zvýšením na minimálny dôchodok. Z tohto dôvodu sa zvýšenie na minimálny dôchodok nevalorizuje.

Pred valorizáciou minimálneho dôchodku sa zvýšenie podľa § 82b z tohto dôchodku odpočíta. Po vykonaní valorizácie sa znovu posúdi nárok na minimálny dôchodok. Zvýšenie dôchodku (valorizácia) sa pripočíta k sume starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, ktorých suma bola určená na základe obdobia dôchodkového poistenia a vymeriavacích základov a stáva sa ich súčasťou. Z uvedeného dôvodu sa musia v prvom rade tieto dôchodky valorizovať a až potom posudzovať, či sú splnené podmienky na ich zvýšenie podľa § 82b (minimálny dôchodok). Rovnaký princíp sa bude uplatňovať pri valorizácii dôchodkov od 01. januára 2018, pri určovaní sumy zvýšenia (valorizácie) vyplácaného minimálneho dôchodku.

Starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku zvýšený na minimálny dôchodok je naďalej starobným alebo invalidným dôchodkom a z toho dôvodu sa na účely tohto zákona, okrem súbehu dôchodkov, valorizácie dôchodkov a určenia sumy pozostalostných dôchodkov, a na

účely iných právnych predpisov s výnimkou zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zohľadňuje v sume vrátane tohto zvýšenia.

Z citovaných ustanovení a dôvodovej správy je zrejmé, že zákonodarca v ustanovení § 82 neustanovil, že pre zvýšenie dôchodkovej dávky od 01.01.2016 má byť rozhodujúca výška, v ktorej bola dávka vyplácaná k 31. decembru 2015. Upravil len postup pri zvyšovaní počnúc od 01.01.2018. Zo znenia ustanovenia § 82b však vyplýva zámer zákonodarcu, aby nárok na minimálny dôchodok trval len dovtedy, kým starobný dôchodok vo vymeranej, zákonnej sume vrátane jej valorizácií bude nižší ako minimálny dôchodok.

Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že odporkyňa postupovala v súlade so zákonom, keď k 01.01.2016 valorizovala zákonnú sumu starobného dôchodku navrhovateľa, ktorá mu patrila na základe rozhodnutia o zvýšení dôchodku od 01.01.2015, teda pri valorizácii vychádzala zo sumy 316,30 € a rozhodla, že podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s opatrením č. 283/2015 Z. z. mu od 01.01.2016 patrí starobný dôchodok v sume 318,20 € mesačne. Keďže táto výška starobného dôchodku je nižšia ako suma minimálneho starobného dôchodku, v súlade so zákonom (§ 82b) potom rozhodla, že od 01.01.2016 navrhovateľovi (naďalej) patrí starobný dôchodok zvýšený na sumu minimálneho starobného dôchodku v sume 328,90 € mesačne.

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd preskúmané rozhodnutie odporkyne považoval za súladné so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 250ja ods. 3 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 219 ods. 1 OSP.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný a odporkyňa nemá náhradu nepatří.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.